
MONOGRAFIE PRAWNICZE

FORMA TESTAMENTU
W SYSTEMACH
COMMON LAW

BARTOSZ KUCIA

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

BARTOSZ KUCIA • FORMA TESTAMENTU W SYSTEMACH COMMON LAW

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

Grzegorz Klich

ZMIANA UMOWY W SPRAWIE ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO

Małgorzata Sieradzka

**CHARAKTER PRAWNY POSTĘPOWANIA I RODZAJE
ROZSTRZYGNIĘĆ WYDAWANYCH W POSTĘPOWANIU
W SPRAWACH PRAKTYK NARUSZAJĄCYCH ZBIOROWE
INTERESY KONSUMENTÓW**

Konrad Jan Marciniak

**MORSKIE ZASOBY GENETYCZNE W PRAWIE
MIĘDZYNARODOWYM**

Sebastian Koczur

**AKSJOLOGIA ODPOWIEDZIALNOŚCI MATERIALNEJ
PRACOWNIKA**

Marcin Kamiński

**MECHANIZM I GRANICE WERYFIKACJI
SĄDOWOADMINISTRACYJNEJ A NORMY PRAWA
ADMINISTRACYJNEGO I ICH KONKRETYZACJA**

Andrzej Olsz

UMORZENIE PROCESU CYWILNEGO

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

[Kup książkę](#)

FORMA TESTAMENTU W SYSTEMACH *COMMON LAW*

BARTOSZ KUCIA

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2016

[Kup książkę](#)

Wydawca: Natalia Adamczyk

Redakcja: Ewa Sadowska

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Śląski w Katowicach.

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Wydawnictwo C.H.Beck
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-9143-4

ISBN e-book 978-83-255-9144-1

[Kup książkę](#)

Spis treści

Przedmowa	VII
Wykaz skrótów	IX
Wykaz literatury	XVII
Wykaz orzecznictwa	XXXV
Rozdział I. Wprowadzenie	1
§ 1. Uzasadnienie wyboru tematu	1
§ 2. Zadanie badawcze i założenia metodologiczne	5
§ 3. Zakres terytorialny badań naukowych	7
§ 4. Zakres przedmiotowy badań naukowych	10
Rozdział II. Źródła prawa materialnego dotyczącego formy testamentu	
w systemach <i>common law</i>	13
§ 1. Klasyfikacja źródeł prawa	13
§ 2. Prawo międzynarodowe	14
§ 3. <i>Statute law</i> i <i>common law</i>	20
§ 4. <i>Equity law</i> , zwyczaje	25
§ 5. Tzw. <i>books of authority</i>	27
§ 6. Uwarunkowania historyczne a obecny stan prawny (działania zmierzające do zmiany rygoru formalnego testamentu i ujednolicenia prawa państw <i>common law</i>)	27
Rozdział III. Podstawowe pojęcia dla rozważań o formie testamentu	39
§ 1. Testament (<i>last will and testament</i>)	39
§ 2. Zamiar testowania (<i>animus testandi</i>) a przesłanki ważności testamentu w systemach <i>common law</i>	49
§ 3. Formuła treści testamentu (<i>form</i>)	55
§ 4. Wymagania formalne (<i>formalities</i>)	57
I. Pojęcie	57
II. Funkcje	57
§ 5. Formalizm (<i>formalism</i>)	63
I. Pojęcie	63
II. Kwestie terminologiczne	65
Rozdział IV. Formy testamentu	69
§ 1. Rodzaje form testamentu występujących w prawach państw <i>common law</i>	69

§ 2. Zwyczajne formy testamentu	71
I. <i>Formal will</i>	71
1. Uwagi wprowadzające	71
2. Wymóg pisemności (<i>writing</i>)	74
3. Podpis testatora	77
4. Wymagania związane z udziałem świadków testamentu ...	86
II. Testament holograficzny	97
III. Testament notarialny	103
IV. Testament międzynarodowy	107
V. Testament elektroniczny	112
§ 3. Szczególne formy testamentu	116
Rozdział V. Formalizm rozwiązań prawnych dotyczących formy testamentu w systemach <i>common law</i> na przykładzie prawa amerykańskiego	123
§ 1. Uwagi ogólne	123
§ 2. Działalność orzecznicza	129
I. Tradycyjny model interpretacji przepisów o formie testamentu (tzw. <i>strict compliance doctrine</i>)	129
II. Model wykładni liberalnej (tzw. <i>substantial-sufficient compliance doctrine</i>)	144
§ 3. Wpływ doktryny prawa spadkowego na działalność orzeczniczą i prawodawczą	163
I. Doktryna tzw. <i>substantial compliance</i> J.H. Langbeina	163
II. Doktryna tzw. <i>dispensing power (harmless error)</i>	170
§ 4. Działalność prawodawcza	189
Rozdział VI. Podsumowanie	209
§ 1. Konkluzje dotyczące systemów <i>common law</i> ze szczególnym uwzględnieniem prawa amerykańskiego	209
§ 2. Czy unormowania dotyczące formy testamentu przyjęte w systemach <i>common law</i> mogą stanowić inspirację dla ustawodawcy polskiego?	216
Indeks rzeczowy	229

Przedmowa

Niniejsza praca stanowi uzupełnioną i zaktualizowaną wersję rozprawy doktorskiej, obronionej w 2013 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Przedmowa do publikacji książkowej rozprawy jest właściwym miejscem dla wyrażenia wdzięczności moim Mistrzom – Pani prof. dr hab. *Ewie Rott-Pietrzyk* i Panu prof. dr. hab. *Maksymilianowi Pazdanowi*.

Rozprawa została przygotowana pod opieką naukową Pani prof. dr hab. *Ewy Rott-Pietrzyk*. Nie istnieją słowa, które choć w najmniejszym stopniu opisałyby moją wdzięczność wobec Pani Profesor, która odkryła, a następnie pielęgnowała we mnie zainteresowanie prawem cywilnym. Gdyby nie praca Pani Profesor nade mną, nie stałbym w tym miejscu dzisiaj.

Słowa wielkiej wdzięczności kieruję do Pana Profesora *Maksymiliana Pazdana*, za okazaną mi życzliwość oraz przekazaną wiedzę, nieocenioną dla mojej pracy naukowej. Panu Profesorowi, pod kierunkiem którego miałem zaszczyt przygotować pracę magisterską poświęconą systemowi administracji spadkiem w *common law*, zawdzięczaam zapoczątkowanie we mnie, wciąż wzrastającej, ciekawości zagranicznego prawa spadkowego.

W przygotowaniu książki do druku niezwykle cenne były dla mnie życzliwe uwagi recenzentów rozprawy doktorskiej – Pana prof. dr. hab. *Maksymiliana Pazdana* i Pana prof. dr. hab. *Piotra Machnikowskiego*. Pragnę bardzo uprzejmie Panom Profesorom podziękować.

Dziękuję władzom i pracownikom Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a zwłaszcza Wydziału Prawa i Administracji, za stworzenie znakomitych warunków do pracy nad rozprawą doktorską i niniejszą publikacją.

Prawdziwie szczęśliwy jest ten, kogo otaczają przyjaciele. Uprzejmie dziękuję *Szymonowi Janikowi*, który, podejmując trud przywiezienia ze Stanów Zjednoczonych Ameryki obszernego zbioru zakupionych przeze mnie książek, bardzo pomógł mi w zgromadzeniu literatury do niniejszej pracy.

Ponad wszystko dziękuję moim najbliższym – Żonie *Marcie* oraz Rodzicom: *Gracyźnie* i *Krzysztofowi Kuciom*, bez których wiary i wsparcia praca ta by nie powstała.

Katowice, grudzień 2016 r.

Bartosz Kucia

Wykaz skrótów

1. Akty normatywne

Australia

ACT.W.A. 1968	Wills Act 1968 (<i>Australian Capital Territory</i>)
NSW.S.A. 2006	Succession Act 2006 (<i>New South Wales</i>)
NT.W.A. 2007	Wills Act 2000 (<i>Northern Territory</i>)
QLD.S.A. 1981	Succession Act 1981 (<i>Queensland</i>)
SA.W.A. 1936	Wills Act 1936 (<i>South Australia</i>)
TAS.W.A. 2008	Wills Act 2008 (<i>Tasmania</i>)
VIC.W.A. 1997	Wills Act 1997 (<i>Victoria</i>)
WA.W.A. 1970	Wills Act 1970 (<i>Western Australia</i>)

Kanada

Ustawodawstwo prowincji i terytoriów

AB.W.S.A. 2010	Wills and Succession Act 2010 (<i>Alberta</i>)
BC.W.E.S.A. 2009	Wills, Estates and Succession Act 2009 (<i>British Columbia</i>)
MB.W.A. 1988	Wills Act 1988 (<i>Manitoba</i>)
NB.W.A. 1973	Wills Act 1973 (<i>New Brunswick</i>)
NL.W.A. 1990	Wills Act 1990 (<i>New Foundland and Labrador</i>)
NS.W.A. 1989	Wills Act 1989 (<i>Nova Scotia</i>)
NT.W.A. 1988	Wills Act 1988 (<i>Northwest Territories</i>)
NU.W.A. 1988	Wills Act 1988 (<i>Nunavut</i>)
ON.S.L.R.A. 1990	Succession Law Reform Act 1990 (<i>Ontario</i>)
PE.P.A. 1988	Probate Act 1988 (<i>Prince Edward Island</i>)
QC.C.C.	Civil Code of Quebec
SK.W.A. 1996	Wills Act 1996 (<i>Saskatchewan</i>)
YU.W.A. 2002	Wills Act 2002 (<i>Yukon</i>)

Niewiążące akty ujednolicone

U.W.A.	Uniform Wills Act

Nowa Zelandia

NZ.W.A. 2007	Wills Act 2007 (<i>New Zealand</i>)

Polska

KC ..... ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 380 ze zm.)

Republika Południowej Afryki

RSA.W.A. 1953 ..... Wills Act 1953 (*Republic of South Africa*)

Stany Zjednoczone Ameryki

Prawo federalne

C.F.R. .... Code of Federal Regulations

U.S.C. .... United States Code

Ustawodawstwo stanowe oraz Dystryktu Kolumbii

AK.Stat. .... Alaska Statutes

AL.Code ..... Code of Alabama

AR.Code.Ann. .... Arkansas Code Annotated

AZ.Rev.Stat.Ann. .... Arizona Revised Statutes Annotated

CA.Prob.Code ..... California Probate Code

CO.Rev.Stat. .... Colorado Revised Statutes

CT.Gen.Stat.Ann. .... Connecticut General Statutes Annotated

DC.Code ..... District of Columbia Official Code

DE.Code.Ann. .... Delaware Code Annotated

FL.Stat.Ann. .... Florida Statutes Annotated

GA.Code ..... Official Code of Georgia

HI.Rev.Stat. .... Hawaii Revised Statutes

IA.Code.Ann. .... Iowa Code Annotated

ID.Code ..... Idaho Code

IL.Com.Stat.Ann. .... Illinois Compiled Statutes Annotated

IN.Code.Ann. .... Indiana Code Annotated

KS.Stat.Ann. .... Kansas Statutes Annotated

KY.Stat.Ann. .... Kentucky Statutes Annotated

LA.Civil.Code ..... Louisiana Civil Code

MA.Gen.Laws ..... Massachusetts General Laws Annotated

MD.Code.Ann. .... Maryland Code Annotated

ME.Rev.Stat.Ann. .... Maine Revised Statutes Annotated

MI.Code ..... Michigan Code

MN.Stat.Ann. .... Minnesota Statutes Annotated

MO.Rev.Stat. .... Missouri Revised Statutes

MS.Code.Ann. .... Mississippi Code Annotated

MT.Code.Ann. .... Montana Code Annotated

NC.Gen.Stat. .... North Carolina General Statutes Annotated

ND.Cent.Code ..... North Dakota Century Code

NE.Rev.Stat.	Nebraska Revised Statutes
NJ.Stat.Ann.	New Jersey Statutes Annotated
NH.Rev.Stat.Ann.	New Hampshire Revised Statutes Annotated
NM.Stat.Ann.	New Mexico Statutes Annotated
NV.Rev.Stat.Ann.	Nevada Revised Statutes Annotated
NY.EPTL	New York Estates Powers & Trusts Law
OH.Rev.Code	Ohio Revised Code Annotated
OK.Stat.Ann.	Oklahoma Statutes Annotated
OR.Rev.Stat.	Oregon Revised Statutes
PA.Cons.Stat.Ann.	Pennsylvania Consolidated Statutes Annotated
RI.Gen.Laws	General Laws of Rhode Island Annotated
SC.Code.Ann.	South Carolina Code Annotated
SD.U.P.C.	South Dakota Uniform Probate Code
TN.Code.Ann.	Tennessee Code Annotated
TX.Est.Code	Texas Estates Code
UT.Code.Ann.	Utah Code Annotated
VA.Code	Virginia Code Annotated
VT.Stat.Ann.	Vermont Statutes Annotated
WA.Rev.Code	Washington Revised Code
WI.Code.Ann.	Wisconsin Code Annotated
WV.Code	West Virginia Code
WY.Stat.Ann.	Wyoming Statutes Annotated

Niewiążące akty ujednolicone

UPC z 1969 r.	Uniform Probate Code z 1969 r.
UPC z 1990 r.	Uniform Probate Code z 1990 r.

Wielka Brytania i Irlandia

EN.W.A. 1837	Wills Act 1837 (<i>England and Wales</i>)
EI.S.A. 1965	Succession Act 1965 (<i>Ireland</i>)
NI.W.A.P.O. 1994	Wills and Administration Proceedings (Northern Ireland) Order 1994
SC.R.W.A. 1995	Requirements of Writing (Scotland) Act 1995

2. Czasopisma i publikatory

A.B.A.J.	American Bar Association Journal
ACTEC J.	ACTEC Journal
A.L.R.2nd	American Law Reports (Second)
A.L.R.3rd	American Law Reports (Third)
A.L.R.4th	American Law Reports (Fourth)
A.L.R.5th	American Law Reports (Fifth)

Ala.L.J.	Alabama Law Journal
Alb.L.Rev.	Albany Law Review
Alta.L.Rev.	Alberta Law Review
Am.J.Comp.L.	American Journal of Comparative Law
Am.J. Trial Advoc.	American Journal of Trial Advocacy
Ariz.L.Rev.	Arizona Law Review
Ark.L.Rev.	Arkansas Law Review
Austl.J.Legal Hist.	Australian Journal of Legal History
Baylor L.Rev.	Baylor Law Review
B.U. Int'l L.J.	Boston University International Law Journal
Cal.L.Rev.	California Law Review
Cambridge L.J.	Cambridge Law Journal
Can.Bus.L.J.	Canadian Business Law Journal
Chi.-Kent L.Rev.	Chicago-Kent Law Review
Colo.Law.	Colorado Lawyer
Colum.L.Rev.	Columbia Law Review
Commw.L.Bull.	Commonwealth Law Bulletin
Conn.L.Rev.	Connecticut Law Review
Conn.Prob.L.J.	Connecticut Probate Law Journal
Creighton L.Rev.	Creighton Law Review
Dalhousie L.J.	The Dalhousie Law Journal
Dick.L.Rev.	Dickinson Law Review
Duke L.J.	Duke Law Journal
Duq.L.Rev.	Duquesne Law Review
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz. UE	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
Est.&Tr.J.	Estates and Trusts Journal
Est.&Tr.Q.	Estates and Trusts Quarterly
Est.Tr. & Pensions J.	Estates, Trusts & Pensions Journal
Fla.L.Rev.	Florida Law Review
Ga.L.Rev.	Georgia Law Review
Ga.St.U.L.Rev.	Georgia State University Law Review
Harv.L.Rev.	Harvard Law Review
Hasting L. J.	Hasting Law Journal
Hofstra L.Rev.	Hofstra Law Review
Int'l & Comp.L.Q.	International and Comparative Law Quarterly
Iowa L.Rev.	Iowa Law Review
Isr.L.Rev.	Israel Law Review
J.S.Afr.L.	Journal of South African Law
James Cook U.L.Rev.	James Cook University Law Review
K.C.L.Rev.	Kansas City Law Review
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego

Wykaz skrótów

KSP	Krakowskie Studia Prawnicze
Ky.L.J.	Kentucky Law Journal
L.Rev.M.S.U. – D.C.L.	Law Review of Michigan State University Detroit College of Law
Man.L.J.	Manitoba Law Journal
Marq. Elder's Advisor	Marquette Elder's Advisor
McGeorge L.Rev.	McGeorge Law Review
Melb.U.L.Rev.	Melbourne University Law Review
Mich.L.Rev.	Michigan Law Review
Mil.L.Rev.	Military Law Review
Minn.L.Rev.	Minnesota Law Review
Miss.L.J.	Mississippi Law Journal
Mont.L.Rev.	Montana Law Review
N.C.L.Rev.	North Carolina Law Review
N.D.L.Rev.	North Dakota Law Review
N.J.L.J.	New Jersey Law Journal
N.Ky.L.Rev.	Northern Kentucky Law Review
N.L.J.	New Law Journal
N.Y.U.L.Q.Rev.	New York University Law Quarterly Review
Neb.L.Rev.	Nebraska Law Review
NP	Nowe Prawo
Ohio N.U.L.Rev.	Ohio Northern University Law Review
Ohio St.L.J.	Ohio State Law Journal
Okla.L.Rev.	Oklahoma Law Review
Osgoode Hall L.J.	Osgoode Hall Law Journal
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNCK	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna i Karna
OSNCP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna i Pracy
OSNC-ZD	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna – Zbiór dodatkowy
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
Ottawa L.Rev.	Ottawa Law Review
Oxford U.Comm.L.J.	Oxford University Commonwealth Law Journal
Pepp.L.Rev.	Pepperdine Law Review
PiP	Państwo i Prawo
PN	Przegląd Notarialny
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
Prob.L.J.	Probate Law Journal
Quinnipiac Prob.L.J.	Quinnipiac Probate Law Journal
Real Prop.Prob.&Tr.J.	Real Property, Probate and Trust Journal

Real Prop.Tr. & Est.L.J.	Real Property, Trust & Estate Law Journal
Rej.	Rejent
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
S. African L.J.	South African Law Journal
S.Tex.L.J.	South Texas Law Journal
Sask.L.Rev.	Saskatchewan Law Review
SC	Studia Cywilistyczne
St. John's L.Rev.	St. John's Law Review
St. Mary's L.J.	St. Mary's Law Journal
Stellenbosch L.Rev.	Stellenbosch Law Review
Sw.L.Rev.	Southwestern Law Review
Temp.L.Q.	Temple Law Quarterly
Tenn.L.Rev.	Tennessee Law Review
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego
Tul.L.Rev.	Tulane Law Review
U.Ark. Little Rock L.J.	University of Arkansas at Little Rock Law Journal
U.Det.L.J.	University of Detroit Law Journal
U. Detroit Bi-Monthly L.Rev.	University of Detroit Bi-Monthly Law Review
U.Mem.L.Rev.	University of Memphis Law Review
U. Miami L.Rev.	University of Miami Law Review
U.Mich.J.L. Reform	University of Michigan Journal of Law Reform
U.Pa.L.Rev.	University of Pennsylvania Law Review
U.Pitt.L.Rev.	University of Pittsburgh Law Review
U.Rich.L.Rev.	University of Richmond Law Review
U.Tas.L.Rev.	University of Tasmania Law Review
U. Toronto L.J.	The University of Toronto Law Journal
U.B.C.L.Rev.	U.B.C. Law Review
U.N.B.L.J.	University of New Brunswick Law Journal
U.N.B.L.Sch.J.	University of New Brunswick Law School Journal
U.W.Austl.L.Rev.	University of Western Australia Law Review
Va.L.Rev.	Virginia Law Review
Valparaiso U.L.Rev.	Valparaiso University Law Review
Vand.J.Transnat'l L.	Vanderbilt Journal Of Transnational Law
Vt.L.Rev.	Vermont Law Review
Waikato L.Rev.	Waikato Law Review
Wash. & Lee L.Rev.	Washington and Lee Law Review
Wash.U.L.Q.	Washington University Law Quarterly
Washburn L.J.	Washburn Law Journal
Wis.Law.	Wisconsin Lawyer
Wyo.L.J.	Wyoming Law Journal
Wyo.L.Rev.	Wyoming Law Review
Yale L.J.	Yale Law Journal

3. Inne skróty

art.	artykuł
cyt.	cytowany (-a, -e)
dosł.	dosłownie
dot.	dotyczy
in.	inni
itd.	i tak dalej
itp.	i temu podobne
m.in.	między innymi
n.	następny (-a, -e)
Nb	numer brzegowy
np.	na przykład
Nr	numer
oprac.	opracowanie
orz.	orzeczenie
pkt	punkt
por.	porównaj
post.	postanowienie
poz.	pozycja
ppkt	podpunkt
przyp.	przypis
r.	rok
red.	redakcja
rozdz.	rozdział
s.	strona (-y)
SN	Sąd Najwyższy
t.	tom
t.j.	tekst jednolity
tj.	to jest
tłum.	tłumaczenie
tn.	to znaczy
tw.	tak zawny (-a, -e)
uchw.	uchwała
ust.	ustęp
v.	<i>versus</i>
w.	wiek
wyr.	wyrok
zał.	załącznik
ze zm.	ze zmianami
zob.	zobacz

Wykaz literatury

- Alberta Law Reform Institute, Report on a Succession Consolidation Statute. Final Report No. 87, Edmonton 2002.
- Alberta Law Reform Institute, The Creation of Wills. Final Report No. 96, Edmonton 2009.
- Alberta Law Reform Institute, The Creation of Wills. Report for Discussion No. 20, Edmonton 2007.
- Alberta Law Reform Institute, Wills: Non-Compliance With Formalities. Final Report No. 84, Edmonton 2000.
- Alexander G.S., Ademption and the Domain of Formality in Wills Law, Alb.L.Rev. 1992, t. 55, Nr 4.
- Allen W.W., What Constitutes the Presence of the Testator in the Witnessing of his Will, A.L.R.2nd 1961, t. 75.
- Andersen R.W., Will Executions: A Modern Guide, Am.J. Trial Advoc. 1994, t. 18, Nr 1.
- Andersen R.W., Bloom I.M., Fundamentals of Trusts and Estates, Newark–San Francisco–Charlottesville 2005.
- Anderson T.A., Dellinger: Once Is Enough, Res Gestae 2003, t. 47, Nr 5.
- Antrim S.E., Wills – Sufficiency of Witnesses as Prescribed by Statute – Presence, Washburn L.J. 1964, t. 3, Nr 2.
- Ascher M.L., The 1990 Uniform Probate Code: Older and Better, or More like the Internal Revenue Code?, Minn.L.Rev. 1993, t. 77, Nr 3.
- Ashton Ch., Sources of Scots Law, w: Ch. Ashton i in., Understanding Scots Law. An Introduction to Scots Law, Procedure and Legal Skills, Edinburgh 2007.
- Atkinson T.E., Handbook of the Law of Wills and Other Principles of Succession Including Intestacy and Administration of Decedents' Estates, St. Paul 1953.
- Averill L.H. Jr., An Eclectic History and Analysis of the 1990 Uniform Probate Code, Alb.L.Rev. 1992, t. 55, Nr 4.
- Averill L.H. Jr., Brantley E.B., A Comparison of Arkansas's Current Law Concerning Succession, Wills, and Other Donative Transfers with Article II of the 1990 Uniform Probate Code, U.Ark. Little Rock L.J. 1995, t. 17, Nr 4.
- Bale G., Wills and Trusts, Ottawa L.Rev. 1969, t. 3, Nr 2.
- Bamberger N.D., Are Military Testamentary Instruments Unconstitutional? Why Compliance with State Testamentary Formality Requirements Remains Essential, Mil.L.Rev. 2008, vol. 196.
- Bann S.P., In Re Probate of the Alleged Will of Russell G. Ranney. Will May Be Admitted to Probate Where Substantial Compliance Exists, N.J.L.J. 1991, Nr 128.

- Barlow J.S., King L.C., King A.G.*, Wills, Administration and Taxation Law and Practice, London 2011.
- Barlow F., Sherrin Ch., Wallington R., Meadway S.L., Waterworth M.*, Williams on Wills. Volume 1. The Law of Wills, London 2008.
- Baron J.B.*, Intention, Interpretation, and Stories, Duke L.J. 1992, t. 42, Nr 3.
- Bates G.*, A Case for Intention, N.L.J. 1974, t. 124.
- Bates S.O.*, Holographic Wills, Tenn.L.Rev. 1942, t. 17, Nr 4.
- Battersby G.*, Wills and Trusts, Man.L.J. 1968, t. 3, Nr 1.
- Beinart B.*, Some Aspects of Privileged Wills, Acta Juridica 1959.
- Beinart B.*, Testamentary Form and Capacity and the Wills Act, 1953, S. African L.J. 1953, t. 70, Nr 2.
- Bell J.*, Sources of Law, w: *P. Birks* (red.), English Private Law. Volume I, Oxford 2000.
- Best J.W.*, Holographic Wills in Montana – Problems in Probate, Mont.L.Rev. 1963, t. 24, Nr 2.
- Beyer G.W.*, Statutory Will Methodologies – Incorporated Forms vs. Fill-In Forms: Rivalry or Peaceful Coexistence?, Dick.L.Rev. 1990, t. 94, Nr 2.
- Beyer G.W.*, Wills, Trusts and Estates. Examples and Explanations, New York 2005.
- Beyer G.W., Buckley W.R.*, Videotape and the Probate Process: The Nexus Grows, Okla.L.Rev. 1989, t. 42, Nr 1.
- Beyer G.W., Hargrove C.G.*, Digital Wills: Has the Time Come for Wills to Join the Digital Revolution?, Ohio N.U.L.Rev. 2007, t. 33, Nr 3.
- Bingham J.W.*, Estates of Decedents, w: *J.P. Hall* (red.), American Law and Procedure. Volume VI, Philadelphia 1951.
- Blajer P.*, Notariat łaciński z amerykańskiej perspektywy, Rej. 2013, Nr 2.
- Błahuta F.*, w: *J. Pietrzykowski* (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Warszawa 1972.
- Boddery S.S.*, Electronic Wills: Drawing a Line in the Sand Against Their Validity, Real Prop.Tr. & Est.L.J. 2012, t. 47, Nr 1.
- Bonfield L.*, Reforming the Requirements for Due Execution of Wills: Some Guidance from the Past, Tul.L.Rev. 1996, t. 70, Nr 6.
- Bordwell P.*, The Statute Law of Wills, Iowa L.Rev. 1928, t. 14, Nr 1.
- Borkowski A.*, Textbook on Succession, Oxford 2002.
- Bott A.J.*, North Dakota Probate Code: Prior and Revised Article II, N.D.L.Rev. 1996, t. 72, Nr 1.
- Bradford Stevens A.*, Uniform Probate Code Procedures: Time for Wyoming to Reconsider, Wyo.L.Rev. 2002, t. 2, Nr 2.
- Brady J.C.*, Succession Law in Ireland, Dublin 1995.
- Bramley S.L., Riddett R.E.*, Wills, Probate and Administration, Bristol 1996.
- Brand D.*, Succession, w: *Ch. Ashton i in.*, Understanding Scots Law. An Introduction to Scots Law, Procedure and Legal Skills, Edinburgh 2007.
- British Columbia Law Institute, Wills, Estates and Succession: A Modern Legal Framework. BCLI Report No. 45, Vancouver 2006.

- Brown R.L.*, The Holograph Problem – The Case against Holographic Wills, *Tenn.L.Rev.* 2006, t. 74, Nr 1.
- Buckley W.R.*, Indiana's New Videotaped Wills Statute: Launching Probate into the 21st Century, *Valparaiso U.L.Rev.* 1985, t. 20, Nr 1.
- Buckley W.R.*, *Buckley A.W.*, Videotaping Wills: A New Frontier in Estate Planning, *Ohio N.U.L.Rev.* 1984, t. 11, Nr 2.
- Burns J.J.*, Wills Execution, *Duq.L.Rev.* 1982, t. 20, Nr 2.
- Cahill B.*, "How Far English Laws are in Force Here": Nova Scotia's First Century of Reception Law Jurisprudence, *U.N.B.L.J.* 1993, vol. 42.
- Caldwell Ch.J.*, Should "E-Wills" Be Wills: Will Advances in Technology Be Recognized for Will Execution?, *U.Pitt.L.Rev.* 2002, t. 63, Nr 2.
- Catus A.*, Prawo cywilne i handlowe państw obcych, Warszawa 1970.
- Campbell E.*, Colonial Legislation and the Laws of England, *U.Tas.L.Rev.* 1965, vol. 2, Nr 2.
- Cannon M.C.*, Outline of the Missouri Law of Wills, *K.C.L.Rev.* 1934, t. 2, Nr 6.
- Casswell D.G.*, The Conflict of Laws Rules Governing the Formal Validity of Wills: Past Developments and Suggested Reform, *Osgoode Hall L.J.* 1977, t. 15, Nr 1.
- Castles A.C.*, The New Principle of Law Reform in Australia, *Dalhousie L.J.* 1977, vol. 4, Nr 1.
- Certoma G.L.*, The Law of Succession in New South Wales, Pyrmont 2010.
- Chaffin V.F.*, Execution, Revocation, and Revalidation of Wills: A Critique of Existing Statutory Formalities, *Ga.L.Rev.* 1977, t. 11, Nr 2.
- Chaffin V.F.*, *Barwick D.G.*, The Probate and Establishment of Domestic and Foreign Wills: An Analysis of Statutory Requirements, *Ga.L.Rev.* 1978, t. 13, Nr 1.
- Champine P.R.*, My Will Be Done: Accommodating the Erring and the Atypical Testator, *Neb.L.Rev.* 2001, t. 80, Nr 3.
- Chase P.*, The Uniform International Will: The Next Step in the Evolution of Testamentary Disposition, *B.U. Int'l L.J.* 1988, t. 6, Nr 2.
- Cilenti M.*, Comment on Permitting Pre-Mortem Probate in the State of New York. Committee on Trusts, Estates and Surrogate's Courts, www.nycbar.org.
- Clark D.S.*, The Sources of Law, w: *D.S. Clark, T. Ansary* (red.), Introduction to the Law of the United States, The Hague 2002.
- Clark E.*, *Lusky L.*, *Murphy A.W.*, *Ascher M.L.*, *McCouch G.M.P.*, Cases and Materials on Gratuitous Transfers. Wills, Intestate Succession, Trusts, Gifts, Future Interests, and Estate and Gift Taxation, St. Paul 2007.
- Close A.*, The Uniform Law Conference and the Harmonization of Law in Canada, *U.B.C.L.Rev.* 2007, vol. 40, Nr 2.
- Clowney S.*, In Their Own Hand: An Analysis of Holographic Wills and Homemade Willmaking, *Real Prop.Tr. & Est.L.J.* 2008, t. 43, Nr 1.
- Cote J.E.*, The Introduction of English Law into Alberta, *Alta.L.Rev.* 1964, vol. 3, Nr 2.
- Courtney P.* (red.), Wills, Probate and Estates, Oxford 2012.
- Crago N.*, Reform of the Law of Wills, *U.W.Austl.L.Rev.* 1995, t. 25, Nr 2.